

När verkligheten skrivs

Om Aftonbladets granskning av Kommunal under en vecka i januari 2016.

Av Öllegård Groundstroem
under handledning av Niklas Rådström
inom magisterkursen ”Berättandets vägar”
på Stockholms Dramatiska Högskola
Vårterminen 2016.

13 januari

Aftonbladet publicerar första artikeln i en serie med det uttalade syftet att granska LO:s största förbund Kommunal. Rubriken lyder: ”Tar medlemmarnas pengar - och satsar på lyxkrog och porr”.¹ Ett anslag lika omöjligt att rå på som filmmusiken till förtexterna i en klassiskt berättad Hollywoodsaga. Kraften i anslaget styr resten av berättelsen och vi som har berättandet som yrke vet att sanningshalten upphör att vara relevant, ”Based on a true story” räcker, sen lägger man till och drar ifrån vad som krävs för att hålla publiken. I en senare upplaga släpps nästa: ”Topparna åker till facket's ö på semester – betalar inte en krona”.² Dags för rollerpresentationen; fackpampar och lågavlönade, och identifikationen; elit mot vanliga. Det berättas att ”Kassören Anders Bergströms favorit på Marholmen är Grosshandlarvillan.”³

14 januari

Dagens första rubrik (det kommer bli tolv till) lyder: ”Anders Bergström lämnar Kommunal”.⁴ Dagens andra låter oss förstå att ordförande Anneli Nordström står på tur: ”Krishanteraren: ”Han tog en kula för chefen””.⁵ Samma dag inleder vi vår femte repetitionsdag av *Alice i Underlandet* på Norrbottensteatern med att prova ”Rättegången”, den stora finalen innan Alice uppvaknande. Skådespelerskan som gör Drottningen vrålar: ”Döm först, överlägg sen!” Denna vår tävlan med verkligheten om störst gestik uppstår under varje repetitionsarbete. Vi som i teaterhus arbetar med att framställa föreställningar får alltid färskt bränsle därutifrån. Är det inte fars eller satir väljer vi att tona ner - för trovärdighetens skull. Jag slår upp ”drev” i Svenska Akademiens ordbok:

”**drev** - grupp människor eller hundar som driver villebråd mot jägare vid jakt: *drev-et kom allt närmare* äv. om själva handlingen *drev-et går* äv. bildligt om intensivt (ibl. integritetskränkande) faktasökande av journalister: *mediedrev*”

¹ Richard Aschberg, ”Tar medlemmarnas pengar – och satsar på lyxkrog och porr”, *Aftonbladet*, 13 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/granskning/article22070298.ab

² Richard Aschberg, ”Topparna åker till facket's ö på semester – betalar inte en krona”, *Aftonbladet*, 13 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/granskning/article22070892.ab

³ Ibid.

⁴ Jon Demred och Victor Stenquist, ”Anders Bergström lämnar Kommunal”, *Aftonbladet*, 14 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/article22089519.ab

⁵ Oskar Forsberg och Pär Karlsson, ”Krishanteraren: ”Han tog en kula för chefen”” *Aftonbladet* 14 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/article22090550.ab

Om avstånd

Jag är uppvuxen med respekt för knapptryckande. Vuxna berättade att världens mäktigaste män hade undergången i sina pekfingrar, men att de inte skulle våga trycka eftersom de själva också skulle smälla i luften. Sen dess har den allmänna respekten för knappar minskat medan tron på den egna precisionsförmågan ökat. Krig kan föras med drönare och domar fällas i kommentarsfält utan att ett enda ögonpar behöver mötas. Avståndet är förutsättningen - och det speciella med just mediedrev är att de inte bara driver villebrådet mot jägarna, utan även driver fram själva jägarna/läsarna, som kanske inte är helt på det klara med sin roll och därför inte heller uppfattar ansvaret.

Avstånd är också ett centralt medel för oss som gör teater. Att hitta spänningen i avstånd och närhet mellan dem på scen och hur de rör sig i förhållande till varandra, men också hur man minskar avståndet mellan scen och salong. Jag skulle säga att hela syftet med teater är att minska avstånden. Teater låter oss se med andras ögon och från ett annat håll – i syfte att låta oss upptäcka hur lite som skiljer oss och istället se allt vi delar, inte sällan bortom tid och rum. I valda stunder smyger vi upp ljuset över publiken, inte så att de känner sig belysta, men så att skådespelarna och publikens ögon kan mötas på riktigt. Annars när aktörer blickar ut från scen ser de ut i ett svart hål. Det beror på den starka scenbelysningen. Att publiken ändå upplever sig sedda i mörkret är skådespelarträning.

Hur och när man skapar avstånd tycks även väsentligt när verkligheten skrivs. I artikeln ”Han tog en kula för chefen” betraktas varje rörelse från Kommunals ledning som fullt spel och taktik, medan de som uttalar sig; arbetsgivarorganisationen Almega och PR-experten Paul Ronge, ikläds expertisens neutralitet.

För att en skådespelare ska förstå sin rolls drivkraft och vad rollen agerar i, finns fem frågor att fundera över, en checklista kallad ”skådespelarens fem V”: Vem? Varifrån? Vart? Vad? Vilken tid? Samma frågor går även bra att ställa för att förstå roller i verkliga situationer. Så vem i artikeln är mest intressant att analysera med hjälp av fem frågor som börjar på V? PR-experten Paul Ronges vilja i strålkastarljuset kan tänkas vara att sätta fokus på den egna verksamheten, vilket han också lyckas med då hans lånade replik från gangsterfilmgenren ju blir rubrik; ”Han tog kulan för chefen”. Men till vardags har nog hans företag en relativt ringa politisk påverkan. Kommunal är med ca 510 000 medlemmar landets starkaste fackförbund, men i artikeln är deras vilja allt annat än central. De är inte Kommunal som driver berättelsen.

Jag skulle säga att arbetsgivarorganisationen Almegas roll, som maktfaktor och motpart i den stundande avtalsrörelsen, är den mest intressant. Så...

1. Vem är Almega?

- Svenskt Näringslivs största förbundsgrupp; ”medlemmar är ca 11000 företag som anställer över 500 000 medlemmar” (...)”förhandlar om ca 140 olika kollektiv varje avtalsperiod.”⁶
Av dessa företag är 2000 Vårdföretagare med nästan 90 000 årsanställda – Almega är direkt motpart till många av kommunals lägst betalda medlemmar.⁷

2. Varifrån kommer Almega?

- ”1902 bildades Svenska Arbetsgivarföreningen SAF. Två år senare delades medlemsföretagen in i yrkesförbund samt en avdelning för övriga branscher”.⁸
Den senare avdelningen heter idag Almega.

3. Vart är Almega på väg?

- ”Med tydligare mål, utpekade fokusområden och med bättre uppföljning ska Almegas medlemsnytta och genomslag öka.”⁹

4. Vad vill Almega?

- Man vill bl. a. vara ”tjänsteföretagens samlade och starka röst i debatten.”¹⁰

5. Vilken tid är det?

- Artikeln publicerades mitt under fackförbundens upptrappning inför avtalsrörelsen 2016.¹¹

Som Bengt Kristensson Ugglå underströk i en föreläsning på Stockholms Dramatiska högskola 17 mars: ”Det finns inget oskyldigt sätt att berätta om verkligheten.”

⁶ Almegas hemsida: <https://www.almega.se/om-almega>

⁷ Ibid., Vårdföretagarna: <https://www.almega.se/om-almega/vardforetagarna>

⁸ Ibid., historia: <https://www.almega.se/om-almega/almegas-historia>

⁹ Ibid., Verksamheten: <https://www.almega.se/om-almega/verksamheten>

¹⁰ Ibid., verksamheten: <https://www.almega.se/om-almega/verksamheten>

¹¹ Medlingsinstitutets hemsida:
<http://www.mi.se/avtal-2016-en-stor-avtalsrorelse/tidtabell-for-avtalsrorelsen-2016/>

Här följer nu ett citat ur Lena Mellins artikel från 14 januari - jag har alltså fortfarande inte kommit längre än till granskningens andra dag:

”Historien går på ett märkligt sätt igen i berättelserna om verksamheterna i Lyran, konferensanläggningen Marholmen i Stockholms skärgård och finkrogen Metropol Palais i Stockholms City. Det är porrstjärnor, lyx, spritfester, missbruk med medlemmarnas pengar och herrefasoner som inte anstår ett fackförbund med uppgift att ta tillvara sina medlemmars intressen. De flesta fackförbund har gjort sig av med sina kursgårdar (om de ens haft någon) och hyr in sig på vilken konferensanläggning som helst. Men Kommunal har valt att både ha kvar och satsa på sitt Marholmen där ett nytt hotell står färdigt. På vilket sätt gagnar det medlemmarna? Oklart. I alla fall tillför det inte den gemensamma kassan någonting eftersom verksamheten går med förlust.”¹²

Sveriges Kungahus behåller Drottningholm med dess slottsteater, där man ibland kostar på sig förställningar vars maskineri kräver 40 teknikers hårda arbetsinsats, och Kommunal behåller ”sitt Marholmen” vars berättelse är lika fantastisk som den om Slottsteaterns törnrosasömn.

Marholmen

1913 skänkte Grosshandlare Nils Berg Marholmen samt motsvarande ca 19 miljoner kronor till LO för att arbetarfamiljer skulle kunna få vila upp sig. Det här var innan lagstadgad semester införts. Än idag är ön en semesteranläggning och med den av Aftonbladet omskrivna upprustningen har stugorna fått kommunalt vatten och avlopp och det har byggts en lekplats och ett spa. Även skolbyggnaderna renoverades 2011, vilket blev dyrt då det finns regler att följa för k-märkta hus.¹³ Även ickemedlemmar kan hyra in sig, men Kommunalare har rabatt och stugorna brukar bokas upp från maj-september. Marholmen används också för fackliga utbildningar och sammankomster.¹⁴ Aftonbladet påpekar att andra förbund ”hyr in sig på vilken konferens-anläggning som helst.” Så även Kommunal. Med ca 510 000 medlemmar i hela landet varav ca 25 000 valda arbetsplatsombud, räcker ön inte ens till för dem som tar sig dit på SL-kort.

¹² Lena Mellin ”Det värsta som kunde hända facken och Socialdemokraterna”, *Aftonbladet*, 14 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenamellin/article22091100.ab

¹³ Mira Hjort och Christina Swahn, ”Vart tog 321 miljonerna vägen” *Kommunalarbetaren*, 2 mars 2016: <http://www.ka.se/vart-tog-kommunals-pengar-vagen>

¹⁴ Kommunals hemsida: https://www.kommunal.se/nyhet/fortydligande-angaende-marholmen-och-lyran?vv_hit=true

Metropol Palais

Aftonbladet 17 januari:

”Sverige största fackförbund driver bland annat restaurang Metropol Palais på Sveavägen 77 i Stockholm för medlemmarnas pengar, en lyxkrog där en flaska vin kan kosta upp till 32 000 kronor.”¹⁵

Metropol Palais var menat som en investering men gick med förlust och stängde 20 februari. Men krogen grävde inget hål i Kommunals ficka. Från 2002 till 2014 ökade fackföreningen sin kassa från 4000 kr/medlem till 7500 kr. - Så varför driva finkrog när man faktiskt skulle ha råd med något så olönsamt som ett bokcafé med en välutrustad scen och möjlighet att visa filmklassiker som *Norma Rae* varvat med t ex bioaktuella *Yarden*? Man kan tycka olika men faktum är att Kommunal inte är en egentlig motkraft utan en *motpart* på arbetsmarknaden. Man är inte homogen och mer pragmatisk än ideologisk och man håller solidaritet högt. Man finns där för den som säljer sin arbetskraft och föreningens makt ligger i det fackliga löftet:

"Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin, under några omständigheter, arbeta på sämre villkor eller till lägre lön än det vi nu lovat varandra.
Vi lovar varandra detta i den djupa insikten om att om vi alla håller detta löfte så måste arbetsgivaren uppfylla våra krav.”¹⁶

Den politiska filosofen Hannah Arendt är tydlig med vad fackföreningarna åstadkommit:

”Fackföreningarnas intressekamp har lett till att arbetarklassen har inlemmats i och absorberats av det moderna samhället och till en enormt ökad ekonomisk trygghet, social prestige och politisk makt för arbetarnas del.”¹⁷

I nästa andetag fortsätter Arendt med att också säga vad fackföreningsrörelsen aldrig varit:

”Men fackföreningarna har aldrig varit revolutionära i egentlig mening; de har aldrig syftat till en verklig omdaning av samhället och de representativa politiska institutionerna.”¹⁸

¹⁵ Richard Aschberg och Isabelle Nordström, ”Efter skandalerna: Kommunal bygger lyxig nattklubb”, *Aftonbladet*, 15 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/article22094561.ab

¹⁶ http://www.lo.se/start/solidarisk_lonepolitik/kollektivavtal/det_fackliga_loftet

¹⁷ Hannah Arendt, *Människans villkor* (Göteborg: Daidalos 1998), 291.

Men även om man ”aldrig syftat till en verklig omdaning” - varför finkrog? Varför fanns ett vin för 32 000 kr på menyn? Ja, varför? Varför ville människor som bor mitt i stan för bara några år sedan ha jackor utvecklade för Antarktiskforskare? Och varför slutade man vilja det när Canada Goose-jackor för 8000 kr även syntes i låginkomstområdena? Aftonbladet har i sina artiklar fått det att låta som att 32 000 kronors-vin korkats upp titt som tätt, när det rörde sig om en oöppnad flaska. Kanske för att krogen skulle kännas riktigt dyr och kunden känna sig lite rik bara av att hålla i menyn? Och det behövdes bara en. Fanns ingen risk att det någonsin skulle behövas två. Den sortens kunder klev inte in. Restaurangen blev varken en Metropol eller nåt Palais och har stängt igen. Rent stilmässigt, inte prismässigt, var man minst tio år för sena. För det ska fortfarande vara dyrt, men av andra skäl, och inte synligt för alla.

”Sprit och porr – kanske man ska gå med i facket ändå?”¹⁹

Varför jag går in i detaljer är för att det är med dem som Aftonbladet skapar sin berättelse. Pengar, sprit, porr är byggets grundstenar och fogmassan insinuationer och felaktigheter. Pengar, sprit, porr gör krönikor i lokaltidningarna, blir bloggar och kan tänkas bli en sång av Stefan Sundström. Vad Aftonbladet gör är att skriva fram en bild av Kommunals ledning som aspackad vid en scen där det pågår porrshow. Det refereras till kvällen *som om* ledningen bokar ”porrstjärnan”, och vi som läser ska uppfatta det *som att* de såg showen och sen är det fritt att fantisera *om vad* som skedde efteråt... Någon bild av ordförande Anneli Nordström kikande upp i ”Puma Swedes” underliv finns inte. Vad som finns är bilder av Puma på scen. Till bilden kan vårt minne sen få foga ett gäng fackpampar av Hasse Eriksson-snitt och Eva Franchell kan fortsätta referera till händelsen i Aftonbladets ledarkrönika 3 mars på följande vis: ”Dyra resor, flotta middagar, mängder av alkohol och en och annan strippa.”²⁰

Om tjugo år, i en dramatisering av något slag, kan porrkvällen göras till en central scen med verklighetsbakgrund. Att ledningen aldrig var där eller att porrstjärnan aldrig anställdes av Metropol utan av ett eventbolag som i sin tur bokade in sig på Metropol, blir i berättelsen ointressanta detaljer. Vad som skedde var ett misstag liknandet det då nazister lyckades boka en sammankomst i Armémuseets lokaler. Den som vill bjuda in en porrstjärna eller arrangera ett nazistmöte mörkar självklart detta för bokaren på lokalen man vill in i.

¹⁸ Ibid., 291.

¹⁹ Viktor Adolfsson, ”Så hånas Kommunal på nätet efter avslöjandena” *Aftonbladet*, 14 januari 2016, Nyheter: www.aftonbladet.se/nyheter/article22087740.ab

²⁰ Eva Franchell, ”Städning behövs i arbetarrörelsen”, *Aftonbladet*, 31 mars 2016, Ledare: www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/evafranchell/article22542244.ab

Men skulle berättelsen istället skrivas av någon med intresse för parallella perspektiv skulle det hela faktiskt kunna ta avstamp hos just bokaren på Metropol. I en komedi skulle bokaren, med drömmar om att driva egen finkrog, få huvudrollen, och vi skulle också få se scenen när Puma Swede, efter att titulerats stjärna i rikspress, höjer gaget inför ”Älvsjö Erotikmässa”.

Bilden av pengar som flödar ut ur Kommunals kassa har spridits vidare även till barn. På Dagens Nyheters Juniorsida förenklar man istället för att förklara så till den grad att man ljuger redan i ingressen: ”Ledningen för fackförbundet Kommunal har gjort många arga. De har festat upp medlemmarnas pengar.”²¹ Kommunals ledning består av fyra personer. Skulle dessa ha lyckats festa upp 510 000 medlemmars strejkkassa på 7500 kr/person? I artikeln står vidare: ”Dessutom har det avslöjats att fackförbundet köpt restauranger och konferensanläggningar som har gått med förlust på flera hundra miljoner kronor.”

Vad Kommunal gjort är att rusta upp lokaler man äger och om lyxkrog på Metropol var en felsatsning är det inte den enda spekulering som görs med medborgarnas pengar. Kanske vårt pensionssystem också borde anses skandalöst? Kanske skriver man i framtida läroböcker: *Efter Renässansen följde en omvälvande epok av kolonialism, krig och klimatpåverkan, en på många sätt laddad tid som brukar kallas ”Destruktiva tiden”, men som i sin helhet utgör den expansiva ”Kapitalistiska Eran”. En skandalös tidsepok vars inledning kallats ”Upplysning” och avslutet; ”De sista skamlösa dagarna”, faktiskt tidigare hetat ”Informationssamhälle”.*

Om hållning

Jag tar paus. Läger åt sidan artikeln med rubriken ”Så hånas Kommunal på nätet efter avslöjandena” och öppnar istället Italo Calvinos bok *Sex punkter inför nästa årtusende*. Första kapitlet heter ”Lätthet”.

”Skulle jag välja en lyckobringande symbol för det nya årtusendet, vore det denna: diktaren-filosofens viga, oväntade språng som lyfter honom över världens tyngd och visar att hans allvar rymmer lätthetens hemlighet, medan det som många anser vara urtida livskraft, högljudd, aggressiv, stampande och skrikande, hör dödsriket till, som de rostiga vrakdelarna på en bilkyrkogård.”²²

²¹ Birgitta Westerberg, *Dagens Nyheter*, 23 januari 2016, Junior: www.dn.se/arkiv/dn-junior/stor-skandal-i-kommunal/

²² Italo Calvino, *Sex Punkter inför nästa årtusende* (Stockholm: Bonniers 1998), 23.

Ett snobbcitat för en reporter som ska ordna middan på bordet. Ett citat från 1985 att raljera över. Och nu rullar tyngden över mig och jag vill bara sluta skriva om det här. Vända ryggen till och slippa. Orkar inte ta mig igenom artiklarna - sparade för att slippa läsas. Jag gav mig uppgiften att göra något av det. Längre fram. Mina skåp är fulla av framskjutet material.

”I vissa ögonblick tycktes det mig som om världen höll på att bli till sten: en långsam förstening, som kommit olika långt beroende på person eller plats men som inte sparade någon sida av livet. Det var som om ingen kunde undgå Medusas obönhörliga blick.”²³

Inför att jag skulle iscensätta Marguerite Duras roman *Älskaren* läste jag vad jag kom över av henne, såg intervjuer och följde en föreläsningsserie på Judiska Teatern. Duras hållning lyfter mig. Hon är för mig en giltig helgonbild. En ikon vars obönhörliga blick ger lugn och energi. Duras är moralisk utan att moralisera. Tvärtom är mer vanligt. Att moralisera utan att vara moralisk, med det futtiga målet att någon annan ska skämmas. Kanske är det när vår skam bränner till men rodnaden trycks undan som behovet och lusten för moralpanik slår till? Om röd och vit skam:

”Den röda skammen fungerar som varningssignal (signalskam) när du är på väg att överträda dina egna eller andras gränser. (...) Om du inte har kontakt med din röda skam blir du okänslig för andra. Den skyddar dig samtidigt som den skyddar den andre. (...) På liknande vis som signalångesten skyddar oss mot att översvämmas av ångest så skyddar signalskammen oss mot att bli invaderade av den vita skammen som även kallats depressiv, massiv, kall eller giftig. Den vita skammen står i tjänst hos Thanatos, vars strävan är att *förhindra* all ömsesidighet. Den ödelägger och förlamar.”²⁴

Citatet är från en föreläsning med Else-Britt Kjellkvist, författaren och psykoanalytiker. Bland det jag tycker är mest intressant i hennes texter om skam är begreppet ”skambärarna”. Kjellkvist menar att skamlös makt tvingar andra att bära skammen istället. Tillslut kan man skämmas bara över att tillhöra människosläktet. Kommunals ledning har i många avseenden missbrukat sin ställning, men det är Aftonbladet jag skäms över.

²³ Ibid., sid 14.

²⁴ Else-Britt Kjellkvist, ”Skam”, föreläsning på Stockholms Dramatiska Högskola, 1 oktober 2015.

Jag började läsa tidningens granskning i syfte att studera upplägg och dramaturgi. Men efter en anslående inledning uteblir spänningen. Aftonbladet säljer lösnummer som man säljer lösgodis; lätt för konsumenten att plocka på sig, med en behållning som varar i stunden men som vid allt för stor dos följs av illamående. Det finns ingen dramaturgi, annat än den att locka till impulsköp. Fattigt som sockervadd radas avslöjanden upp, några så uppblåsta att förfärandet måste bli avmätt även hos den mest upprörde. Återigen flyr jag in i Calvinos bok:

Sex punkter inför nästa årtusende.

”I en tid då andra mycket snabba medier med omfattande räckvidd triumferar och hotar att platta ut varje kommunikation till en slät och enahanda yta är det litteraturens uppgift att förmedla mångfalden, att länka samman det annorlunda och avvikande just för att det är annorlunda, att inte släta över utan snarare framhäva skillnaderna, vilket är det skrivna ordets egentliga uppgift.”²⁵

Jag ska sluta samla hopplösa artiklar som visar sakernas tillstånd. Texter lästa till hälften och sparade till senare. Ett aldrig kommande senare då jag ska lindra ensamhetskänslan med små försök att något kompensera för påbackningen av hopplöshet genom att göra något av skiten. Men när jag väl börjar flytta runt på denna min materialdynga, dräneras vilja och kraft och jag önskar mig ett tyngre täcke att stumt försvinna inunder. Det är inte djup och svärta som deprimerar utan förenklingar. Förenklingar utan annan ambition än att skräna.

Hur komma vidare?

Jag ber att få läsa mina kurskamrater Henrik och Toves essä, som ska spänna över hela vår kurs innehåll. Den är skriven i form av en seglats. Så vad i består min grundstötning? Henrik och Tove skriver om Augustinus tre begrepp, som han menar att livsberättelsen rör sig kring: hågkomst (att se tillbaka), uppmärksamhet (nuet) och hopp (framtiden).²⁶

Jag behöver alla tre för att stå ut med vilken berättelse som helst. Aftonbladet, har bara den mittersta: uppmärksamhet (nuet).

²⁵ Calvino, *Sex punkter inför nästa årtusende* (Stockholm: Bonniers 1998), 61.

²⁶ Henrik Hellström och Tove Jonstoj ”Öar i berättandets hav”, Essä (Stockholms Dramatiska Högskola: Berättandets vägar 2016), 6.

Aftonbladet hade kunnat välja att låta de inblandade komma till tals istället för att sätta sig till doms, som t ex journalisten Björn av Kleen gjort när han skrivit granskade artiklar i Dagens Nyheter. De hade kunnat låta medlemmarna ta itu med sin ledning på Kongressen - där den blivit tillsatt och där den också kan bli avsatt i demokratisk form.

Det var inte Anneli Nordström som fick medlemmar att inför stundande avtalsrörelse gå ur sin fackförening - det var Aftonbladet, som hade kunnat avslöja varenda oegentlighet utan att klippa och klistra fram chockeffekter vars verkan är mest förödande när den slutar verka. När vi släpper efter och börjar tror att allt och alla är skit och ingen mening går att skapa. Det dödar. Inte bara villebrådet på arenan utan även publiken. Utträdet ur Kommunal hade kunnat gränsas till två personer; kassören och ordförande, istället för 20 000, som förövrigt är Aftonbladets siffra.²⁷

Andra berättelser

Av leda söker jag berättelser bakom det undermåliga mediedramat. Särskilda berättelser, som blir allmängiltiga, som blir spelbara manus. Kanske kan man berätta om hur en ”fackpamp” skapas? Om en förtroendevald klämd mellan de egnas bristande lojalitet och hån vid varje bakslag, och motståndarnas nedlåtande förakt för stora idéer och billiga kostymer. Om hur det är att gå från arbetsplatsgolvet till att stå öga mot öga med näringslivet toppar ledda av Svenskt Näringslivs VD Carola Lemne som med 490 000 kr i månadslön och utan att darra på manschetten, i TV kan föreslå 12 000 kr i ingångslön kompenserat med skattebefrielse - utan minsta lukt av skandal och utan att ens behöver kännas vid att den föreslagna befrielsen raderar ”medet” ur medborgarskap.²⁸

Eller ska man, ska jag, ska någon, skriva om fackligt arbete på 2010-talet? Berätta att större arbetsgivare anställer jurister att förhandla och kalkylerar domstolskostnader mot kostnader för rimliga villkor. Kanske varva förhandlingsscener med scener ur dagligt fackligt arbete? Ett arbete som låg nere en vecka i januari, då förtroendevalda på fackexpeditioner blev nerringda och utskällda. En vecka av överhoppade luncher och ringa nattsömn. Men vilken teater tror sig sälja biljetter på berättelser om enskilda medlemsärenden? Människor som riskerar hamna på gatan - hur angeläget är det när vi har färdiga tiggare att skriva om? Ämnen viktas. Göra föreställning med titeln ”Facket” eller ”Lampedusa”? Vad säger marknadsavdelningen?

²⁷ Siffran kommenteras på Kommunals hemsida: https://www.kommunal.se/granskning_FAQ?vv_hit=true

²⁸ Agenda, Sveriges Television, Nyheter: 13 september 2015.

Kanske skulle jag fråga en förtroendevald på Aftonbladet om anställningsformer?
 Hur många är anställda, hur många F-skattar? Eller skriva om vårt gemensamma samvete?
 Skriva mindre direkt och samtidigt mer rakt på? Hur gör man då? Och i de texter jag läser
 om filmen *Yarden* finns inte ordet Fackförening ens med. Varför bara om avsaknaden av
 arbetsvillkor men inget om vikten av facklig anslutning? Varför så lättvindigt lämna oss
 läsare i sticket?

Besvärjande håller jag fram skribenter jag mött under kursens gång; Augustinus, Aristoteles,
 Arendt, Ricouer... Alla förankrade i ett då, och med viljan att från nuet blicka framåt.
 De hjälper mig att se vad som saknas när Aftonbladet skriver verkligheten, och när bristen
 synliggörs kan hopp om liv återuppstå. Jag blir inte färdig med den här essän, som svängt av,
 bytt ämne och kommit att handla om destruktiv läsning istället för Aftonbladets dramaturgi.
 Aftonbladets löpsedel 20 januari visar en bild av Jimmie Åkesson flankerande rubriken:
 ”Nya mätningen – nu leder han näst största partiet”, bredvid en bild av Anneli Nordström och
 rubriken ”Medlemmar i kommunal kräver: Avgå!”. Ser Aftonbladet ett samband? Ser man sin
 del i skapandet av utsiktslöshet? Jag tror att jag för en stund har skrivit klar och avslutar med
 ett citat av Hans Larsson, som manar oss att läsa det som är uppbyggligt och hela min håg blir
 glad - för det slår mig att jag egentligen aldrig någonsin mer behöver öppna en kvällstidning!

”Uppbyggelse är allting som gör dig klar i ögonen, som gör din själ spänstigare och
 friare, ditt hjärta vidare och varmare och hela din håg gladare. Jag höll på att säga: läs
 sådant som gör dig allvarlig, ty att bli uppbyggd är att bli allvarlig. Men det ordet
 är så mörkt: icke i sig själv eller för den vise, ty de förstå att allt som klingar vackert är
 allvar. De se, att när öga ler riktigt glatt, så är det allvaret längre in i blicken som gör
 blickens glans. Ty en vanlig gottköpsglädje lyser som en glasbit glittrar i solen, men
 den stora glädjen har ett dunkel bakom glittret, och ett djup långt nere under ytan, så
 som diamanten har. Och den skräpiga glädjen skrattar endast som ett kärll skraller, men
 den fulla glädjen, om den klingar ljust som silver eller den har klang som malmen, så är
 dess klang en allvarston. Därför, de vise som förstår det, de hålla glädjen i helgd och
 vårda den som allvar.

Allt som är riktigt glatt är också allvarligt, de kräver icke bevis för. Därför skall jag icke
 säga: läs allt som gör dig allvarlig. Men jag säger dig ett allvarsord: allt det, som gör
 dig djupast glad, det skall du läsa.”²⁹

²⁹ Hans Larsson, ”Om bildning och självstudier” (1908) *Bildning. Texter från Essaias Tegnér till Sven-Eric Liedman*, red. Anders Burman och Per Sundgren (Göteborg: Daidalos 2010), 193.

KÄLLFÖRTECKNING

Böcker:

Arendt, Hannah. *Människans villkor*. Göteborg: Daidalos 1998.

Calvino, Italo. *Sex Punkter inför nästa årtusende*. Stockholm: Bonniers 1998.

Kjellkvist, Else-Britt. *Rött och vitt: om skam och skamlöshet*. Stockholm: Carlsson 2006.

Kjellkvist, Else-Britt. *Skammens väg till kärlek*. Stockholm: Carlsson 2010.

Artiklar:

Aschberg, Richard. ”Tar medlemmarnas pengar – och satsar på lyxkrog och porr”,
Aftonbladet, 13 januari 2016, Nyheter.

Aschberg, Richard. ”Topparna åker till facket's ö på semester – betalar inte en krona”,
Aftonbladet, 13 januari 2016, Nyheter.

Demred, Jon Demred och Stenquist, Victor, ”Anders Bergström lämnar Kommunal”,
Aftonbladet, 14 januari 2016, Nyheter.

Forsberg, Oskar och Karlsson, Pär. ”Krishanteraren: ””Han tog en kula för chefen””
Aftonbladet, 14 januari 2016, Nyheter.

Mellin, Lena. ”Det värsta som kunde hända facken och Socialdemokraterna”,
Aftonbladet, 14 januari 2016, Nyheter.

Hjort, Mira och Swahn, Christina. ”Vart tog 321 miljonerna vägen” *Kommunalarbetaren*, 2 mars 2016.

Aschberg, Richard och Nordström, Isabelle. ”Efter skandalerna: Kommunal bygger lyxig nattklubb”,
Aftonbladet, 15 januari 2016, Nyheter.

Adolfsson, Viktor. ”Så hånas Kommunal på nätet efter avslöjandena”,
Aftonbladet, 14 januari 2016, Nyheter.

Franchell, Eva. ”Städning behövs i arbetarrörelsen”,
Aftonbladet, 31 mars 2016, Ledare.

Westerberg, Birgitta. ”Stor skandal i Kommunal”,
Dagens Nyheter, 23 januari 2016, Junior.

Hemsidor:

Almega: <https://www.almega.se>

Medlingsinstitutet: <http://www.mi.se>

Kommunal: <https://www.kommunal.se>

LO: <http://www.lo.se>